FRA RANDERS AMT

XXI

AARBOG

UDGIVET AF

RANDERS AMTS HISTORISKE SAMFUND

1927

RANDERS
C. J. RYE'S BOGTRYKKERI
1927

Redaktionsudvalg:

Redaktør *Engelbert Dröhse.*

Godsejer, cand. theol. *J. Estrup.*

Justitsraad *J. S. Møller*, R. af D.

Ringlevad Mølle

i

Kousted og Raasted Sogn.

Af P. Bugge Vegger.

RAASTED Mølle nævnes 1349 som hørende under Mariager Kloster, som nævnte Aar afhænder den til *Thor Degn* mod andet Gods. Om det er den samme Mølle, som $^{15}/_{1}$ 1584 ejes af Mariager Kloster og da kaldes Ringel-Mølle, kan ikke afgøres.

Hvornaar den er kommen under Klosteret, eller hvornaar den atter er bleven solgt derfra, ved vi ikke.

Følger man Aaløbet fra Raastedbroen til Brobjerggaard, eller, som den ogsaa kaldtes før i Tiden, Kousted Stampe, er der vel $1^{1}/_{2}$ Km. Midtvejs imellem Broen og Brobjerggaard, dog nærmest Gaarden, ca. 600 m. øst for denne, laa den gamle Ringelmølle.

I Aaret 1664 er Møllen ganske øde og ubeboet, dens Jordtilliggende er ca. 140 Tdr. Land, og den staar for 20 Tdr. Mel i Mølleskyld, hvilket svarer til ca. 10 Tdr. Hartkorn. Som før nævnt var Møllen ganske øde i 1664, antagelig er den ødelagt og maaske afbrændt af Svenskerne i 1658 eller 59. Den samme Skæbne led jo andre Gaarde i Omegnen, deriblandt Hedegaard i Raasted Sogn.

I Matrikl. af 1688 benævnes den Ringe Mølle, den staar stadig opført med 10 Tdr. Hartkorn. „Og af denne ringe og øde Mølle svares Afgiften af 2 Tdr. Hartkorn. Resten Øde". Senere nævnes den sammen med Ejstrup - Kongsvad - Oust og Borup Mølle. „Alle 4 svare Skat ifølge kgl. Resolution af $^{31}/_{10}$ og Rentecammerets Resolution af $^{11}/_{11}$ 1752. Hvorimod denne Mølle uopbygt forblive". 1688 ejes den af Etatsraad *Klingenberg* og som Fæster *Chr. Jensen*, men Møllen er stadig bleven mere og mere øde. Nu er der kun 5 Skp. 3 Fdk. af dens Hartkorn i Brug. Efter Klingenbergs Død arves Møllen af *Anders Hansen* i Grensten, som den $^{3}/_{3}$ 1693 sælger og skøder Møllen til *Søren Jensen* i Randers. „Ringe Mølles øde Grund beliggende udi i Nørhald Herred i Kovsted og Raasted Sogne, som efter den gamle Jordebog staar for i Skyld aarlig 20 Tdr. Mel i Mølleskyld (svarer til 10 Tdr. Hartkorn). Anslagen efter ny Matricel 5 Skp. 3 Alb. Hartkorn". Og endnu i 1802 er den tildels øde. Den er opmaalt sammen med Terp Byes Jorder, som er vurderet til 250 Rigsd. pr. Td. Hartkorn. Det ser ud til, at Ringel Mølle har haft flere Ejere paa een Gang, hvad jo var almindeligt i ældre Tid.

Saaledes lader *Mogens Bugge* paa Buggesholm den $^{20}/_{4}$ 1785 bortsælge ved offentlig Auction Buggesholm og den Mogens Bugge ejende $^{1}/_{3}$ af Ringel-Mølles Ejendom. Skødet fra Auctionen lyder saaledes:

Johan Frederik Carøe.

Kongelig Majestæts Borgmester i Randers samt Birkedommer, Skriver og Auctions Directeur udi Dronningborg Birks District —

Giøre vitterlig, At Anno 1785 den $^{20}/_{4}$ blev efter Mogens Bugge paa Buggesholm hans Begæring foretaget offentlig Auction saavel over fornævnte Buggesholm, som den Mogens Bugge tilhørende $^{1}/_{3}$ af Ringel Mølles Ejendom, ifølge de skete Bekendtgørelser og oplæste Conditioner. — Hvor da Christen Hald den ældre i Raasted, som højestbydende blev til Slagen

berørte Tredjedele af Ringel Mølles Ejendom der staar for Hartkorn 1 Skp. $2^1/_2$ Alb. Ager og Eng for den Summa 452 Rdl. Og da berørte Køber med Qvitering har bevist at have betalt bemelte Summa Fierehundrede, halvtredsindstyve og to Rigsdaler, saa sælger, skjøder og afhænder jeg herved paa Embedsvegne tilmeldte Ejendom, til Christen Hald og hans Arvinger, med den Ret og Rettighed samt Størrelse, forrige Ejer den besiddet og havt haver, intet i nogen Maade undtagen, men samme at tilhøre ham og Arvinger som en lovlig erhvervet Ejendom, for hvilken Mogens Bugge og Arvinger, bliver Kjøberens hjemles Mænd efter Loven.

Det til Bekræftelse under min Haand og Forsigling.

Randers den 10 Juni 1785

I. Carøe.

Johan Frederik Carøe.

Borgmester i Randers, Birkedommer og Skriver samt auctions Directeur udi Dronningborg Birke District —

Giør Vitterlig: At Anno 1788 den 16de April blev efter Skifte Forvalteren F. I. Hrr. Kammerraad og Kongelig Constitueret Amtmand Terslef Begæring foretaget offentlig Auction over afgangne Selvejer Espen Christensen Winthers faste og løse Effecter udi Terp Bye. — Og blev da efter Bud og overbud Selvejer Christen Hald af Raasted som højestbydende tilslagen Halve Deelen, af den Part Stærboet eiede udi en Eng Ringel Mølle kaldet, beliggende ved Raasted og Svejstrup Markskiæl, hvis heele Hartkorn paa Stærboets Deel er 1 Skp. 3 Fdk. 2 Alb. og følgelig det halve 3 Fdk. $2^1/_2$ Alb. for den Summa 300 Rdl. Og da bemeldte Køber Christen Hald har nu betalt fornævnte Kiøbe Summa Trehundrede Rigsdaler, saa sælger, skøder og afhænder jeg herved paa Embeds Vegne til ham og Arvinger i berørte 3 Fdk. $2^1/_2$ Alb. Hartkorn af Ringel Mølle Eng i Raasted Sogn beliggende, med samme Ret som afdøde Espen Christensen Winther, samme har eiet og brugt og be-

siddet, og som det nu befinder sig Eng og Agerjord, intet i nogen Maade undtagen, alt hvad dertil med Rette ligger og bør ligge, hvilket Kiøberen og Arvinger paa lovlig Maade kan gøre sig saa nyttig som de for godt er agter, og bliver afgangne Espen Christensen Winthers Arvinger dennem derfor hjemmels Mænd efter Loven. — Det til Bekræftelse under min Haand og Forsigling. —

Randers den 30 Juny 1788

I. Carøe.

Hvortil den Eng hører i Dag, kan ikke afgøres.

I 1797 bliver der foretaget en Deling af Mølleengen og af Agermarken; om denne Deling findes der følgende Document:

Johan Frederik Carøe.

Kongelig Mayestæts Justitsraad, Borgmester udi Randers, samt Birkedommer og Skriver udi Dronningborg Birke District:

Giør vitterligt at Anno 1797 Torsdagen den 6 July mødte for Retten Jens Mortensen og Søren Sørensen som Formynder for Søren Nielsen af Raasted og fremlagde en af dem vedtagen Forretning angaaende Mølle Engens Deling, hvilken de vedkendte sig at være af dem underskrevne. Ligesom de og endnu har for Retten gentaget samme som Fornøjet, og derfor begjærede den i lovlig Form beskreven, hvilket Retten bevilligede og lyder bemeldte Forening saaledes. —

Anno 1797 den 3 July var forsamlede i Raasted Bye Jens Mortensen og Søren Sørensen som Formynder for Søren Nielsen, for at aftale og bestemme Delings Planen for Mølle Engens Udskiftning alt efter den i Dag foretagne og underskrevne Taxation, og blev da denne Delings Plan bestemt paa følgende Maade. —

1. Kolgaarden udlægges til Eng Lodden.
2. Engen Deles saaledes i 6 Lodder fra Øster. —

a. De to første strækker sig i Vester til det vestre Hjørne af den lille Mølle Eng disse Lodder er No 1 til 2. —

b. De to Lodder næst ved altsaa No 3 og 4 strækker sig i vester efter Dæmningen ved Aa Krogen alt norden for Aaen. —

c. De to Lodder næstved altsaa er No 5 og No 6 strækker i vester til Ende.

3. Agerlandet deles i 2 Lodder nemlig en Øster og en Vester.

4. Lodderne lægges saaledes sammen, nemlig til den ene Hoveddel Lodderne No 1-3 og 5 i Engen og den østre Agerlod, og til anden Hoveddel No 2-4 og 6 i Engen, og den vestre Agerlod.

5. Med 8 Alens Bredde afsættes en Vej i den søndre Side af den lille Mølle Eng, derfra bliver Vejen gaaendes vester paa hen til Norden Møllens Ende paa gammel Sted, hvorfra Vejen sættes i Nordvest over Vadet, derfra i Nord til Agerne og derfra i Vester hen til den vestre Agerlod og i Øster hen til den Østre Englod der i Nord Siden af Engen og Kolgaarden, med 8 Alens Bredde afsættes og en Vej fra den neder Mølle Eng og i Vester hen til den vester Englod. —

6. Vejen Norden Aaen fra Vadet og i vester hen til den vester Agerlod paa Skrænten blive i stand sat af begge Parter. —
I hvad som maatte blive af slaaen og grøvtet paa den afsatte Vej, saa fornøden Fart og Trækning paa alle Tider reserveres, brugte enhver sig af Lige for deres Loddel. Og efter at saaledes var bestemt, blive vi 2de underskrevne enige om at Lodkastningen paa de saaledes 2de Hovedlodder de til sammen lagde Loddele, skal Ligesaa snart Lodderne paa Marken er afsat, og hvilken Lodkastning paa hver Lod, enhver af Parterne skal hver foretages af de til Taxationen brugte Mænd nemlig Niels Blegvad fra Asferg og Christen fra Helsted og med hvilken Lodkastning og Bestemmelse begge Parter lade sig nøje, og efter samme tager enhver sin Lod i Brug Ligesaa snart de ere

afsatte. Denne Forening er af os indgaaet hvilket bevidnes med Hænders Underskrift og i vidners overværelse i overensstemmelse med Forordning af 1781 skal vedgaaes under Dronningborgs Birks Tings Ret førstkommende Torsdag den 6 July 1797, efter hvilken Vedgaaelse og Bestemmelse fra Retten at denne Forretnings Lodkastning ei udsættes.

Raasted den 3 July 1797.

Søren Sørensen. *I. Madsen.*

Frederik Visenberg.

At saaledes inden for Retten er tilgaaet bevidner med mig Justitsprotocollen og efterskrevne Stokkemænd, nemlig Jens Lund — Hans Bai — Claus Clausen — Hans Peter Mejer — alle af Randers. — Dette til Bekræftelse under min Haand Zigel. —

Datum Dronningborg Birke Tings Ret den 6 July 1797.

I. Carøe.

Det efterfølgende Document skulde være Skøde paa den ene Hovedlod af Ringel Mølle, der i Dag ejes af *Jens Jensen* i Raasted By.

Jeg underskrevne Christen Nielsen Hald, Bonde i Raasted By Kiender og herved Tilstaar og herved Vitterliggør. At jeg haver Solgt og afhændet, ligesom jeg herved Sælger og Skøder og afhænder fra mig og Mine Arvinger, Til min kære Stift Søn Jens Mortensen udi bemeldte Raasted. Min Eiende og paaboende Gaard Beliggende i Raasted Sogn og Bye Støfring Herred, Dronningborg Amt under Matricul No 11 Raasted i Hartkorn for Syv Tønder Fire Skipper To Fierdingkar To og en halv Album. Og da bemeldte min Søn Jens Mortensen har betalt mig den acorderede Kiøbe-Summa for Berørte Gaard med Sex Hundrede og Syv Rigdaler og Aatte Skilling, saaledes Toe Hundrede og Fiirsindstyve Rigsdaler Fiire Mark Thi en Halv Skilling Bliver staaende i Gaarden hvad af Hans Mayestæts er og bliver Prioriteret,

Da deraf aarlig til hver 11te December svares til Hans Mayestæts Cassa paa Randers Amtstue i Junü 4 % i Rente a Hundrede. At de bestandig skal hæfte paa Gaarden; Men de øvrige Tre Hundrede Sex og Tyve Rigsdaler Een Mark Tretten en Halv Skilling for ommeldte Gaard og Hartkorn er til mig Betalt. Saa kiender ieg for mig og mine Arvinger ingen ydermere Lod, Del og Rettighed at have til eller udi Berørte Gaard i nogen Maade. Men med tilliggende Ejendom, Herlighed og Rettighed af Agger og Eng, Skov, Krat, Hede, Kiær, Mose, Fiske Vand, Fæ Gang, Vaadt og Tørt intet undtagen, af hvad som til Gaarden henligger og med Rette bør at ligge, skal tilhøre min Søn Jens Mortensen og Arvinger, tilhørende med al den Ret og Rettighed som ieg det af S. T. Hrr. Etatsraad Kirketerp ved Lovlig Skiøde mig er overdragen som Eet Uigenkaldelig frikøbt Ejendom med alle sine Herlig-Heder og Rettigheder. — Thi forpligter ieg herved mig og mine Arvinger En for alle og alle for en: At Frie, Frelse, Hiemle og fuldkommen tilstaae Merbemeldte min Stift Søn Jens Mortensen og Arvinger, Forskrevne Gaard med al sin Rettighed for hver Mands Tiltale, som derpaa nu eller siden maatte have noget at sige i alle Maader.

Til Bekræftelse haver ieg dette mit udstæte Skiøde med egen Haand Underskrevet og Forsiglet; samt formaaet Knud Jensen Hald og Herman von Hatten begge Indvaaner i Randers at de med mig til Vitterlighed vilde underskrive og Forsigle.

Raasted den 16de April 1788.

Christen Nielsen Hald.

Efter Begæring til Vitterlighed at underskrive og Forsigle.

Knud Jensen Hald. *Herman von Hatten.*

At ej nogen skriftelig Kiøbe Contract eller noget andet Documente som dette Kiøb indeholder paa in-

gen af siderne har været oprettet kan vi naar forlanges med Lovens Eed Bekræfte.

Raasted ut Supra.

Christen Nielsen Hald.

. . . . 28. f. M. er her i Amtstuen betalt forommeldte i hans Mayestæts Casse, Summa nemlig 280 Rdl. $74^{1}/_{2}$ Sk.

Randers Amtstue den 4 Juny 1790.

E. Blom.

Fremlagt og læst i Retten paa Dronningborg Birketing, Torsdagen den 22 Marty 1808 og i Skøde Protocollen Indført Folio 415.

Ved Eftersyn findes ingen Forhæftelse paa denne bortsolgte Gaard, men Sælgeren har ikke ladet Adkomsten paa samme tinglæse herved Retten.

Derfor betalt 2 Rdl. 1 M. 8 Skl. nævner Toe Rigsdaler Fire og Tyve Skilling.

I. Carøe.

Som før nævnt (se Side 92 og 93) køber *Chr. Hald* den ældre i Raasted 1785 $^{20}/_{4}$ af *Mogens Bugge* $^{1}/_{3}$ af Ringel Mølles Ejendom, den nuværende Ringlevadgaard i Raasted Sogn. I 1805 er Selvejerbonden *Knud Jensen Hald* Ejer af Gaarden. Gaardens Hartkorn er da 3 Td. 6 Skp. 1 Fdk. $1^{1}/_{4}$ Alb. Hans Skøde er af $^{18}/_{3}$ 1785 tinglæst $^{22}/_{9}$ 1808, han sælger og skøder Gaarden til sin Søn *Jens Knudsen Hald* d. $^{12}/_{10}$ 1827. Jens Knudsen Hald maa overtage Gælden til Sognefoged *Jens Foged* i Kovsted 100 Rdl. Og ligesaa, „hvad jeg skylder til *Maren Knudsdatter* 300 Rdl. Sølv".

Jens Knudsen Hald dør før sin Hustru *Ane Andersdatter.* — Ane Andersdatter faar sin Adkomst paa Gaarden tinglæst $^{8}/_{12}$ 1840, men kort efter gifter hun sig med *Jens Mølgaard,* som $^{16}/_{6}$ 1841 sælger Gaarden til *Niels Jensen Skoubo* og *Niels Bødker* i Terp. $^{13}/_{3}$ 1842 skøder og sælger Niels Jensen Skoubo og Niels Bødker Gaarden til *Chr. Jensen,* der ombygger Gaarden og beboer den til 1863, da han flytter til Brobjerggaard i Kovsted Sogn, hvorefter Sønnen

Jens Jensen bliver Ejer af Ringlevadgaard, som han beboer til 1877, da han bytter med Faderen, saaledes at han bliver Ejer af Brobjerggaard og Faderen Chr. Jensen bliver atter Ejer af Ringlevadgaard, som han $^{13}/_{3}$ 1880 sælger til *Andreas Madsen,* som igen sælger til *Simon Pedersen* $^{24}/_{6}$ — tinglæst $^{26}/_{6}$ 1890.

Simon Pedersen er Ejer af Gaarden til $^{16}/_{3}$ 1928, da han overdrager den til sin Svigersøn *Aksel Kristian Rasmussen.*